

הריבוי ולימד שאינו חייב אלא על הדומה למיעוט שיהא [שבועה על] להבא כמותו, ולא דדריש ליה במשמעות "כלל ופרט [ללא כלל נוסף]", דנימא: "להרע או להיטיב" פירושו של כלל הוא, ואין לך להביא בו אלא הוא לבדו, [דהיינו] הרעה והטבה ולא שאר דברים, ואפילו להבא [לא תביא, כל] שאינו הרעה והטבה —

שכל הדורש התורה בכלל ופרט, אית ליה [אם לא חזר הכתוב וכלל]: "אין בכלל אלא מה שבפרט", וכי הדר אתא כללא אחרינא בתר פרטא — כי הכא דכתיב בתריה "לכל אשר יבטא" — די לך אם תוסיף על הפרט בכלל אחרון דברים שאין בהן הרעה והטבה ויהיו כעין הפרט בלהבא, ולא [תרבה [שבועות] לשעבר, שאינו דומה לפרט כלל, דלהכי אהני כלל קמא למעוטי, והיינו דאומר "כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט", כלומר דן אתה להוסיף על הפרט על ידי כלל האחרון, אבל אי אתה דן להוסיף עליו אלא הדומה לו —

אבל הדורש בריבה ומיעוט, אין הפרט פירוש של כלל [כשאין ריבוי אחריו], אלא ממעטו במקצת, כלומר לא את הכל ריבה בריבוי הראשון, אלא זה וכיוצא בו, [ואף] בלא ריבוי בתרא משתמע ליה זה וכיוצא בו, הלכך כי אתא ריבוי אחרינא בתריה, לרבות בא ואפילו שלא כעין הפרט, ולא מיעט המיעוט אלא דבר אחד הראוי להוציא מן הכלל הזה יותר מן הכל.

וכך דריש: "ופדויי מבן חודש" ריבה כל סוגי הפדיון —

"בערכך כסף" הרי מיעט —

"תפדה" — שכתוב קודם המיעוט — ריבה כל סוגי הפדיון —

הרי שריבה ומיעט וריבת, וילפינן: ריבה הכל, מאי רבי? רבי כל מילי! ומאי מיעט? מיעט דבר אחד בלבד והם השטרות.⁽⁹⁾

ורבנן דרשי להנך פסוקים במידת "כלל ופרט", וכך דרשי:

"ופדויי מבן חודש" הרי כלל.

"בערכך כסף" הרי פרט.

"תפדה" — האמור קודם הפרט — חזר וכלל —

והרי "כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט", ולפיכך הכי דרשינן:

מזה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון, אף כל דבר המיטלטל וגופו ממון, יצאו קרקעות שאין מטלטלין, יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות, שנאמר גבי עבדים "והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה".⁽¹⁰⁾

9. פירש רש"י: משום שאינם חשובים כלום, והדברים צריכים ביאור לפי מה שפירש רש"י במשנה שנותן הוא לכהן את חובו על חבירו.

10. כתב בשפת אמת: לכאורה קשה, מה בכך שהוקשו לקרקעות, מכל מקום הרי הווי כעין הפרט שהוא מיטלטל?! אך נראה, שבאמת אין